

Nr 164.

Av herr **von Stockenström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till egnahemsverksamheten för budgetåret 1940/41 m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 130 angående anslag till egnahemsverksamheten för budgetåret 1940/41, m. m., har departementschefen ifråga om löneplacering för verkställande tjänsteman hos egnahemsnämnd anfört: »på grund av de särskilda kvalifikationer, som böra fordras hos innehavaren av här avsedd befattning anser jag löneställningen böra bestämmas förhållandevis högt. Likväl synes mig ifrågavarande befattningar med hänsyn till pågående utredning rörande hushållningssällskapens omorganisation åtminstone icke för närvarande böra placeras i högre lönegrad än A 23».

Det må erinras om att 1936 års egnahemsutredning föreslagit ifrågavarande tjänstemäns placering i lönegrad A 24 och att i 1939 års proposition nr 236 (sid. 227) departementschefen uttalat: »I likhet med utredningen anser jag karaktären av de med befattningen förenade uppgifterna betinga befattningens placering i lönegrad A 24.» Emellertid ifrågasatte departementschefen en lägre placering i län med särskilt begränsade arbetsuppgifter. I jordbruksutskottets utlåtande nr 83 har icke anförts någon erinran mot den ifrågasatta placeringen. Propositionen vann riksdagens godkännande.

Efter utredning av vissa i 1939 års proposition angivna organisationsspörsmål m. m. föreslår egnahemsstyrelsen i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 november 1939 att samtliga verkställande tjänstemän, benämnda egnahemsdirektörer, placeras i lönegrad A 24.

Här är icke nödvändigt närmare redogöra för de kvalifikationer som ställas på ifrågavarande befattningshavare. Det må blott erinras om att egnahemsdirektörerna skola bedöma låneobjekt för en belåning av intill 90 % av värdet, bära ansvar för och granska lånesäkerheter samt utanordna betydande medelsbelopp. Vidare ställas vederbörande inför skogsfrågor i samband med belåning av skog, byggnadsfrågor i samband med egnahemslån, vid handläggning av bostadsförbättringsverksamheten och vid lån till lantarbetarbostäder m. m. samt inför jorddelnings- och arrendeproblem uti jordförmedlings- och jordanskaffningsverksamheten, därvid ej blott styckningar av större komplex utan även sammanläggning eller utökning på annat sätt av ofullständiga jordbruk blir en ansvarsfull uppgift. Utom annat tillkommer handläggning av hjälplån för genomförande av ackord, varvid vederbörande ställas inför utredning av speciella uppgifter. Även med möjlighet av råd hos egnahemsstyrelsen eller på annat sätt vid speciella frågor torde det vara ostridigt, att stora krav på kunnighet, omdöme och ansvar ställas på ifrågavarande befattningshavare.

Den av departementschefen föreslagna löneplaceringen i A 23 synes med hänsyn härtill alltför låg. Framhållas må att befattningarna äro att anse som sluttjänster och att sålunda lönesättningen bör bestämmas relativt högre med hänsyn härtill.

Vid en jämförelse mellan befattningar i lönegrad A 24 såsom arkivarie i lantmäteristyrelsen, stats- och landsbibliotekarie, fältkontrollant, 1:ste avdelningsingenjör, 1:ste byråinspektör, lappfogde, länsnotarie, frökontrollant m. fl. samt sådana med agronomutbildning såsom statskonsulent, föreståndare för försöksgård m. fl., av vilka befattningar flera icke äro sluttjänster, har man anledning ifrågasätta huruvida icke egnahemsdirektörernas ansvar och arbetsuppgifter måste anses vara av beskaffenhet att motivera en löneplacering minst lika hög som för dessa.

Befattningen innebär att vederbörande har ansvar ej endast för under honom sorterande personal utan även för en verksamhet inom ett icke obetydligt område — en verksamhet av omfattande och till följd av sin natur för staten av stor ekonomisk och social betydelse. Att vid sådant förhållande placera befattningshavare i en lönegrad lägre än den lägsta (A 24), i vilken tjänstemän i ansvars- och chefställning bruka placeras, synes mindre välbetänt.

Vidare må erinras om att utredningen avseende den lägre lantbruksundervisningen förordade en placering av föreståndare för lantmannas- och lantbruksskolor i lönegrad A 26. Det förefaller som om egnahemsdirektörsbefattningarna äro av den art, att de kunna jämföras med ifrågasatt befattningar.

Agronomutbildningen, som numera tar en avsevärd tid efter studentexamen, torde kunna jämföras med utbildningen vid andra högskolor, vars examen i flera fall erbjuder bättre ekonomiska möjligheter än agronomexamen. Härigenom riskeras att lantbrukshögskolan får otillräckligt antal studenter. Sålunda nödgades lantbrukshögskolan föregående höst — i stället för en önskvärd utgallring — bevilja dispenser för att vinna elever. Detta till trots kunde endast 18 elever för den till 25 elever beräknade kursen erhållas. Vidare må erinras om att antalet från lantbrukshögskolan utexaminerade endast uppgått till: år 1935 2, år 1936 5, år 1937 15, år 1938 17 och år 1939 15 agronomer. Det torde icke vara till jordbruksnäringens gagn att den studerande ungdomen, av hänsyn till sämre lönevillkor vid agronomexamen, hellre väljer studiebanor vid andra högskolor med i vissa fall kortare utbildningstid.

Den av departementschefen anförda motiveringen, att egnahemsdirektörerna böra tillsvidare och i avvaktan på hushållningssällskapens omorganisation placeras i lönegrad A 23, synes icke bärande. Då tjänstens beskaffenhet motiverar placering i lönegrad A 24 föreligger ej skäl för en lägre placering i avvaktan på en utredning avseende hushållningssällskapens omorganisation, detta så mycket mindre, som ett förstatligande av hushållningssällskapen icke har ifrågasatts och egnahemsorganen, även efter hushållningssällskapens omorganisation, väl knappast komma att återknytas till dessa.

En nedflyttning i lönegrad av statsfinansiella skäl vore ej heller sakligt grundad helst som den allmänt förordade placeringen i A 24 icke kan anses för hög. Besparingar hava i propositionen vidtagits bl. a. genom prutning å antalet konsulentbefattningar. Skillnaden i merkostnad för statsverket vid placering av egnahemsdirektörerna i A 24 i stället för A 23 uppgår till c:a 15,000 kronor. Denna utgift är emellertid av underordnad betydelse i jämförelse med de totala kostnaderna för verksamheten. Viktigare är dock att lönesättningen blir rättvis och inbjuder dugliga arbetskrafter att intressera sig för ifrågavarande verksamhetsgren.

Med åberopande av vad här anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta placering av de verkställande tjänstemännen hos egnahemsnämnderna i lönegrad A 24.

Stockholm den 29 mars 1940.

B. v. Stockenström.

Carl H. Dahlström.

Elof B. Andersson.
